

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦੇ ਅੱਗੇ

ਰਾਜ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਜਮਨਾ ਦਾਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ,-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1953 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 17 ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 9 ਜੂਨ 1954

ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1908 ਦਾ IX)-ਸੈਕਸ਼ਨ 15(2)-ਸੈਕਸ਼ਨ 80 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ- ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਟ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 80, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

366

ਪੰਜਾਬ ਲੜੀ

[VOL. VIII

ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਮਹਿਰਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 15 ਮਈ 1953, ਸ਼੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਲਾਲ ਦੇ ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮਿਤੀ 24 ਅਕਤੂਬਰ, 1952, ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ 21 ਮਈ, 1953 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ।

ਐਸ ਐਮ ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਡੀ.ਐਨ. ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਨ. ਅਗਰਵਾਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. 1952 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ, ਜਮਨਾ ਦਾਸ ਨੇ ਦਸ ਮਣ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 22 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

1959 ਦੇ ਸਿਵਲ ਸੂਟ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

1952 ਦੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ "ਕੀ ਸੂਟ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?"

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

367

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (2) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

28 ਫਰਵਰੀ, 1949 ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

1952 ਦੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ, ਜਮਨਾ ਦਾਸ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 96 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ

ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 43, ਨਿਯਮ 1 (ਯੂ) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੂਟ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ

368

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VII

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 1951 ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 28 ਫਰਵਰੀ, 1949 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਜਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਪੀਲ ਆਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 15 ਮਈ, 1953 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 24 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।